

Концепт платформи інноваційних фінансових рішень НБУ (Регуляторна "пісочниця")

Зміст

Український досвід створення інноваційного фасилітатора.....	3
Необхідна інфраструктура української регуляторної "пісочниці".....	5
Запропоновані інструменти та функціонал української регуляторної "пісочниці".	6
Організаційна структура регуляторної "пісочниці" НБУ.....	7
Робота "пісочниці" в розрізі бізнес-процедур.	8
Верхньорівневий огляд термінів запуску повноцінної регуляторної "пісочниці" в межах Стратегії розвитку фінтеху в Україні до 2025 року.....	9
Додаток 1.	10
Додаток 2.	16
Додаток 3.	18
Додаток 4.	28

Український досвід створення інноваційного фасилітатора

В Україні вивчення міжнародного досвіду та вироблення підходів щодо найоптимальнішої моделі інноваційного фасилітатора розпочалося у 2018 році, а вже навесні 2019 року було запущено пілотний проєкт зі створення Експертної ради НБУ з питань комунікації з інноваційними компаніями та проєктами із терміном дії до 31.12.2019 року. Відповідно до рішення Правління НБУ від 26.02.2020 № 145 Експертна рада функціонує до набрання чинності актом, яким буде створено на базі Національного банку України регуляторну "пісочницю" унаслідок реалізації заходу 5.2.1 Дорожньої карти реалізації Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року, затвердженої рішенням Правління Національного банку України від 26 грудня 2019 року № 1010-рш.

Згідно з установленими правилами розгляду заявок Експертною радою НБУ було визначено,

що інноваційні продукти та/або послуги мають відповідати таким вимогам:

- унікальність на фінансовому ринку або істотне поліпшення характеристик наявних послуг / продуктів;
- відсутність ознак порушення законодавства України про захист економічної конкуренції;
- відповідність законодавству України щодо впровадження відповідного інноваційного продукту;
- покращення обслуговування користувачів, спрощення надання послуг та сприяння розвитку фінансового ринку України;
- наявність документів, що підтверджують відсутність ризиків або визначають систему управління ризиками.

Чинний порядок розгляду заяв Експертною радою НБУ з питань комунікації з інноваційними компаніями та проєктами:

Загалом згідно з даними НБУ за період роботи Експертної ради НБУ з питань комунікації з інноваційними компаніями та проєктами були розглянуті 9 заявок, з яких 7 проєктів стосувалися

сфери платіжних рішень (Paytech) та 2 – сфери регтех (RegTech). Сьогодні також до Національного банку надходять звернення від представників ринку, зокрема щодо платіжних сервісів.

Пропозиції щодо створення в Україні повноцінної регуляторної "пісочниці"

Актуалізація створення

Стимулювання розвитку діджитал-інновацій у фінансовому секторі та скорочення часу виходу на ринок (time to market) для інноваційних продуктів та сервісів під наглядом регулятора. Зважаючи на ухвалення закону про "спліт", зростає потреба стимулювання інновацій на небанківському фінансовому ринку.

Місія

Місією створення повноцінної регуляторної "пісочниці" НБУ є: розвиток інновацій на фінансовому ринку, сприяння розвитку стартап-руху, стимулювання ефективної конкуренції в інтересах захисту споживача, надання якісних та доступних фінансових послуг.

Стратегічні цілі

До стратегічних цілей створення повноцінної регуляторної "пісочниці" належать:

- надання учасникам ринку кваліфікованих консультацій та створення умов для тестувань інноваційних продуктів та сервісів у контрольованому регуляторному середовищі;
- покращення споживацького досвіду та захист прав споживачів завдяки підвищенню якості фінансових продуктів та сервісів;
- зниження часу виходу на ринок (time-to-market) та зростання кількості успішних інноваційних кейсів;
- фінінклюзія.

Поточний стан:

Регулятор недостатньо швидко реагує на появу нових фінтех-продуктів/ послуг

Надто жорсткі вимоги до фінтех-стартапів

Чинне законодавство не сприяє виведенню на ринок інноваційних продуктів/ сервісів, що зумовлює збільшення time-to-market

В умовах швидкої зміни кон'юнктури ринку компанії не мають можливості перевіряти гіпотези в безпечному середовищі

Планується:

Щільна взаємодія зі стартапами, розуміння потреб

Експрес-розгляд заявок, що надходять до "пісочниці" (упродовж 14 днів) та призначення тестувань на визначений термін

Перевірка гіпотез під наглядом регулятора та надання бізнес-консультацій (за потреби)

Безпечне тестування інноваційних продуктів/сервісів в умовах захисту прав споживачів

Необхідна інфраструктура української регуляторної "пісочниці"

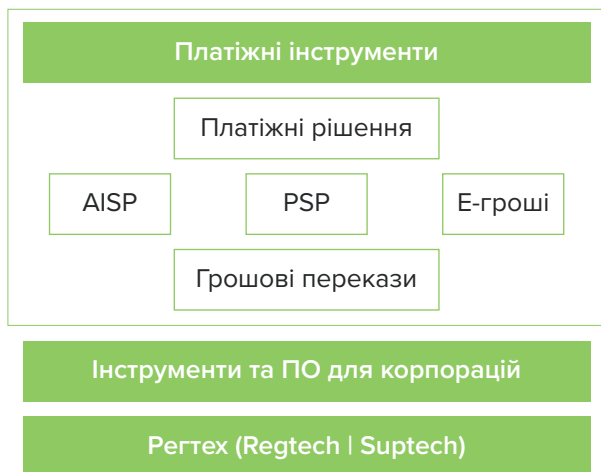
Згідно з міжнародним досвідом створення повноцінної регуляторної "пісочниці" потребує створення певної інфраструктури, зокрема:

- створення відповідного розділу на новому сайті НБУ, його наповнення відповідною інформацією;
- призначення адміністратора "пісочниці" (підрозділ НБУ), відповідального за її роботу (зважаючи на міжнародний досвід, у складі команди адміністратора може бути 1-5 відповідальних людей);
- залучення бізнес-консультантів (у разі потреби та у випадках, коли в НБУ немає відповідної експертизи) або технічних партнерів "пісочниці" (необов'язково: досвід Банку Литви демонструє залучення партнерів, проте регулятор MAS (Сингапур) працює без власного тестового середовища, делегуючи це питання суб'єктам тестування).

Задля запровадження на базі НБУ повноцінної регуляторної "пісочниці" необхідно ухвалити низку

змін до законодавства. Зокрема, необхідні зміни до ст.7 Закону про НБУ щодо повноважень зі стимулювання та сприяння розвитку інновацій та технологій на ринку фінансових послуг, а також зі створення, визначення порядку роботи та забезпечення функціонування спеціальних регулятивних платформ та тестових середовищ для апробації інноваційних фінпослуг, платіжних інструментів, схем розрахунків, продуктів та технологій. Крім цього, положення щодо запровадження на базі НБУ повноцінної регуляторної "пісочниці" необхідно включити до проектів нових законів про фінансові послуги та платіжні послуги. Оцінюючи кроссекторальність багатьох фінтех-рішень, а також, розуміючи, що фінтех-стратегія є частиною Стратегії розвитку фінансового сектору до 2025 року, має сенс зафіксувати в її оновлених положеннях (або в Меморандумі) щодо можливості залучення до співпраці інших державних установ та учасників фінансового ринку в межах роботи "пісочниці" НБУ.

Стимулювання розвитку фінтех-напрямів у межах "пісочниці"

Запропоновані інструменти та функціонал української регуляторної "пісочниці"

Регуляторна "пісочниця" НБУ може надавати такі інструменти для авторизованих та неавторизованих учасників фінансового ринку.

Консультавання

Тільки для інноваційних фінансових продуктів та сервісів фінтех або традиційних гравців (зареєстрованих та незареєстрованих компаній). Компанія може подати заявку про роз'яснення з боку регулятора щодо впливу певних регуляторних правил і норм на її поточну інноваційну діяльність, продукт або сервіс. Регулятор надасть пояснення та інтерпретує регуляції щодо існуючого бізнес-кейса. Також регулятор може надавати інформаційні поради щодо застосування регуляторних норм до інноваційних бізнес-моделей та продуктів на ранній стадії розробки.

Авторизація

За результатами розгляду звернення НБУ може надати авторизацію для надання відповідних інноваційних послуг у межах "пісочниці" у спрощеному порядку*. Після завершення перебування в межах "пісочниці" НБУ може видати повноцінну ліцензію на надання платіжних послуг / надати повноцінну авторизацію для здійснення відповідного виду діяльності.

Регуляторні виключення та модифікації, а також відсутність дисциплінарних заходів під час тестувань*

Тільки для авторизованих гравців. Регулятор може зробити певні винятки або модифікації в регуляції на період тестувань (на обмежене коло споживачів – максимум до 10 тис.), не змінюючи національне та міжнародне законодавство, в таких випадках:

- спрощений доступ на ринок та ведення діяльності;
- спрощений вихід з ринку після тестування (в разі необхідності);
- під час тестувань забезпечується підхід "no action letters" (не запровадження санкцій).

Публікація інструкцій для інноваційних фінпродуктів чи сервісів щодо виконання вимог нових нормативних документів, процедур чи правил з метою запобігання порушень з боку інноваційних учасників ринку.

Тестування продуктів, сервісів та бізнес-моделей

Регулятор створює умови для тестування інноваційних продуктів, сервісів та бізнес-моделей на базі "пісочниці". Тестування відбувається під наглядом регулятора та згідно з установленими правилами. За результатами тестування НБУ має право авторизувати певний вид діяльності чи послуги. Тестування доступне тільки для зареєстрованих компаній. Граничний термін перебування в "пісочниці" не може перевищувати 1 рік із можливістю продовження за наявності достатнього обґрунтування не більш ніж на 1 рік.

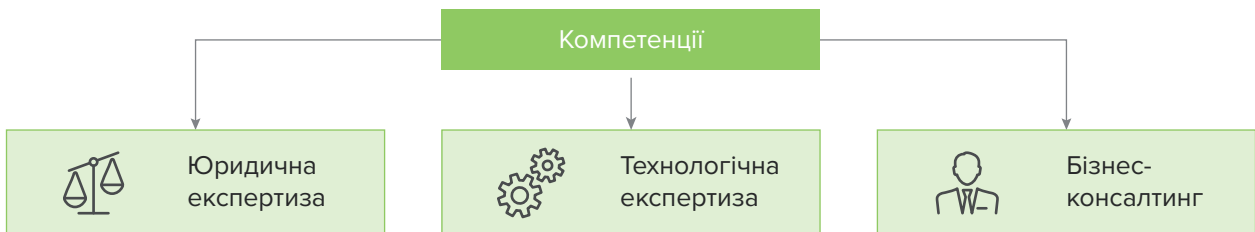
* Спрощений порядок авторизації, доступ та вихід із ринку, запровадження модифікацій та винятків до одиниць тестувань буде описане в окремому Положенні щодо роботи регуляторної "пісочниці" в межах розроблення інструментів та бізнес-процедур.

Організаційна структура регуляторної "пісочниці" НБУ

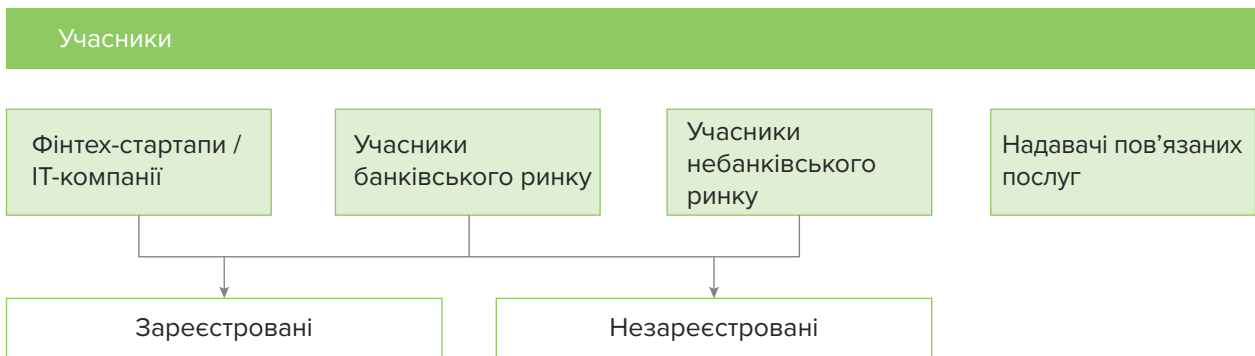

* Може залучатися за потреби або на регулярній основі
 ** За потреби включення інших профільних департаментів

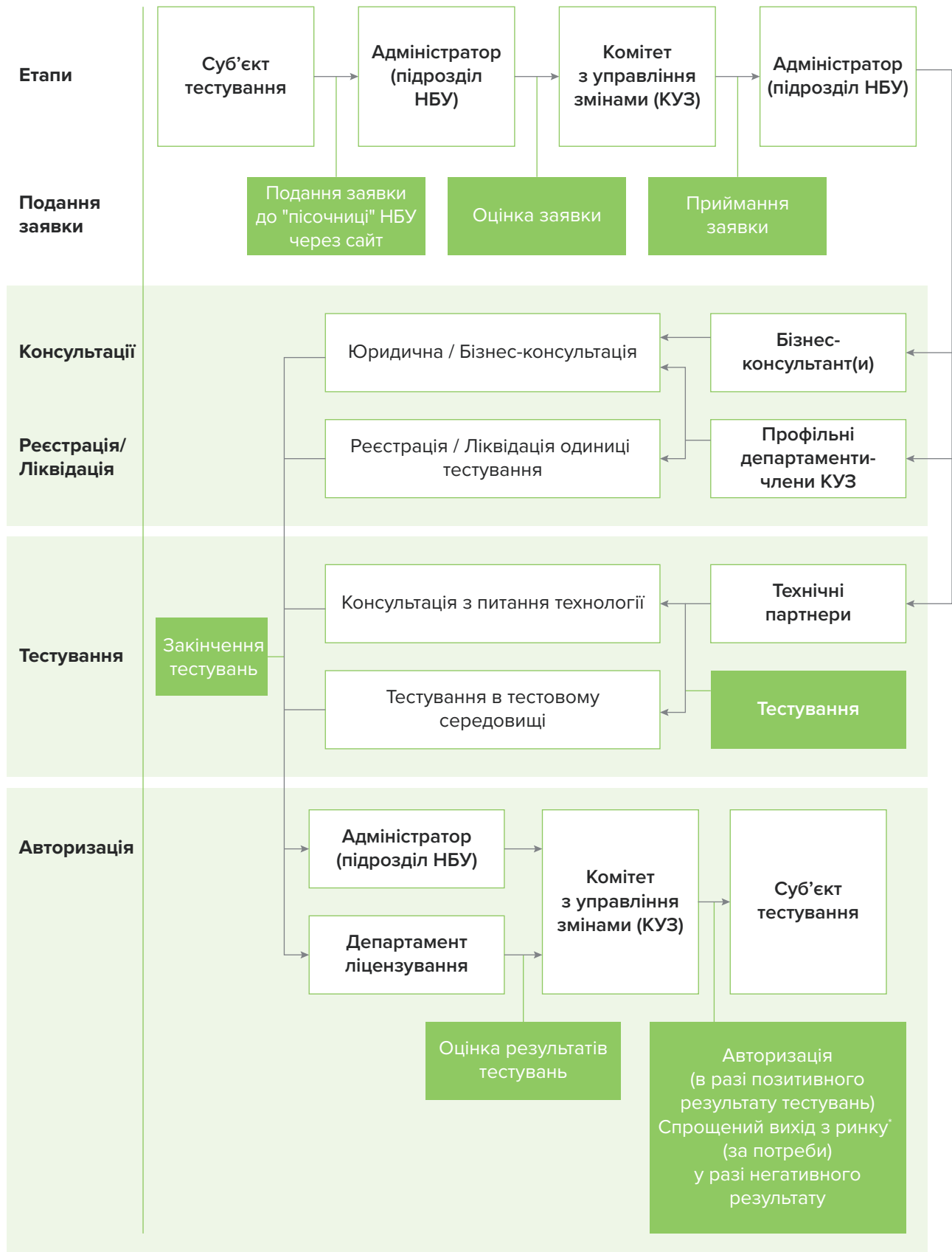
Сфери компетенцій регуляторної "пісочниці"

Учасники регуляторної "пісочниці"

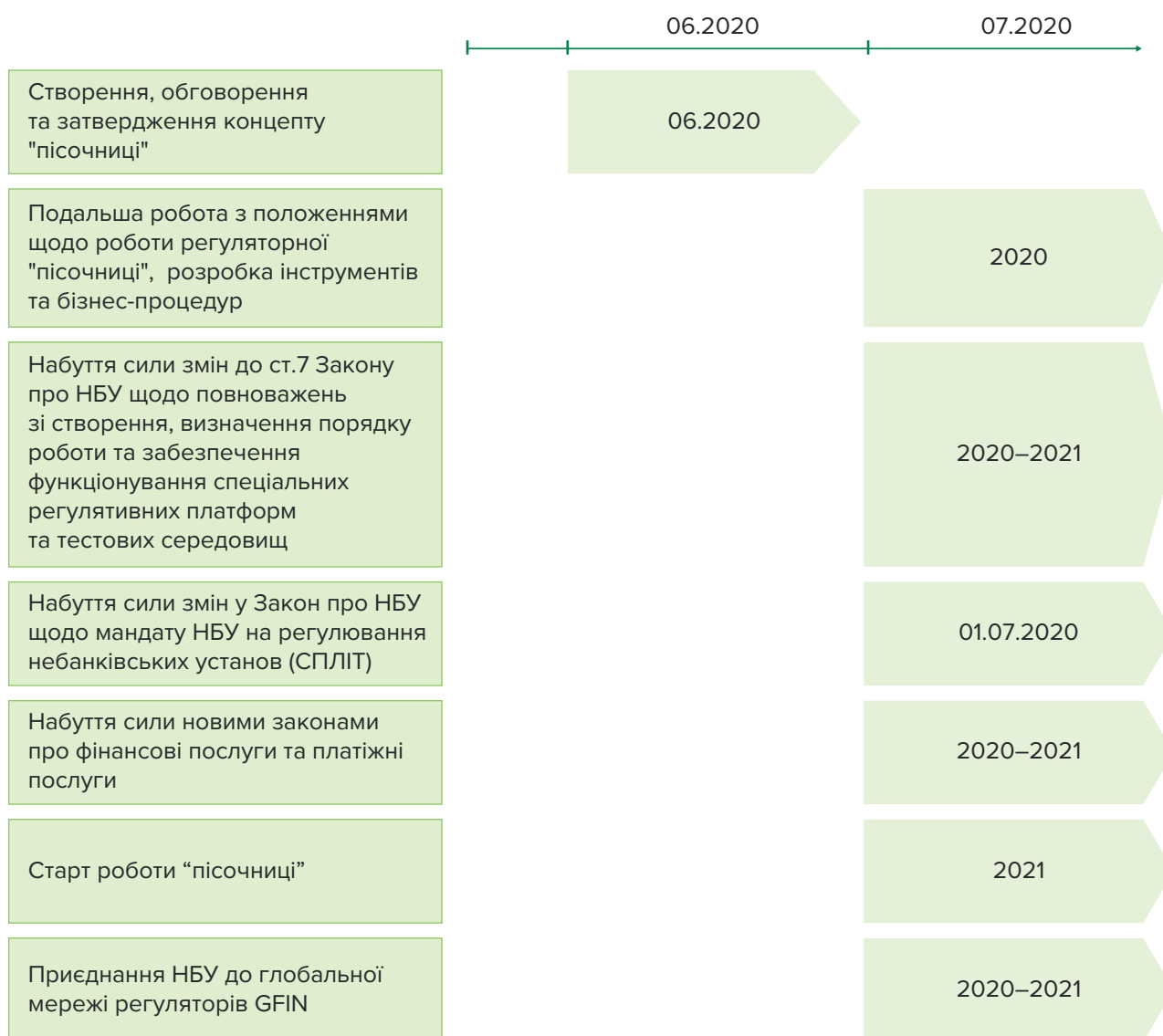
Робота "пісочниці" в розрізі бізнес-процедур

Джерело: Розробка НБУ

* Спрощений вихід з ринку буде описано окремим Положенням

Верхньорівневий огляд термінів запуску повноцінної регуляторної "пісочниці" в межах Стратегії розвитку фінтеху в Україні до 2025 року

Джерело: НБУ

Регламент платформи інноваційних фінансових рішень на базі Національного банку України

РОЗДІЛ 1 Загальні положення

- 1.1. Регламент, що регулює діяльність платформи інноваційних фінансових рішень на базі Національного банку України (далі – Регламент або "пісочниця"), передбачає наявність повноважень Національного банку України зі створення, визначення порядку роботи та забезпечення функціонування спеціальних регуляторних платформ та тестових середовищ для апробації інноваційних фінансових послуг, платіжних інструментів, схем розрахунків, продуктів та технологій.
- 1.2. Реалізація "пісочниці" здійснюється регулятором фінансового ринку – Національним банком України.
- 1.3. Основна мета створення "пісочниці" – сприяння розвитку інновацій на фінансовому ринку України через розроблення і тестування (де це можливо) інноваційних платіжних інструментів, фінансових послуг, бізнес-моделей та каналів продажу в обмеженому IT-середовищі під контролем Національного банку України з дотриманням вимог до захисту прав споживачів.
- 1.4. Для виконання цієї мети "пісочниця":
 - сприяє створенню можливостей виходу на фінансовий ринок нових інноваційних фінансових рішень;
 - сприяє скороченню витрат часу на виведення інноваційних фінансових продуктів та сервісів на фінансовий ринок;
 - надає можливість оцінити попит та економічну ефективність інноваційних фінансових продуктів та сервісів, підвищити рівень фінансової інклюзії населення;
 - встановлює оптимальні параметри безпеки інформаційних систем, сприяє розробці додаткового регуляторного захисту прав споживачів і дотриманню вимог законодавчих та нормативно-правових актів загалом;
 - сприяє розширенню асортименту фінансових продуктів і послуг на ринку та підвищенню їхньої доступності для споживача;
 - забезпечує збереження банківської таємниці, службової та конфіденційної інформації, а також захисту персональних даних учасників і споживачів інноваційних фінансових продуктів та сервісів під час їхнього тестування;
 - сприяє підвищенню конкуренції на фінансовому ринку та розробленню нових підходів до обслуговування споживачів фінансових продуктів та послуг;
 - налагоджує широку взаємодію регулятора з інноваційними компаніями з метою удосконалення діючих та розроблення нових механізмів регулювання фінансового ринку;
 - сприяє розробленню ефективної системи управління ризиками, що виникають у зв'язку з запровадженням інноваційних фінансових рішень;
 - дозволяє перевірити гіпотезу щодо позитивного ефекту від запровадження інноваційних фінансових продуктів та сервісів для споживачів, розробити рекомендації щодо їхнього удосконалення, здійснити аналіз та розробити ефективну систему управління потенційними ризиками і загрозами, що виникають для учасників ринку та регулятора під час їхнього використання, а також розробити відповідні вимоги до регулювання нового продукту/послуги/діяльності та внести необхідні зміни до чинних законодавчих і нормативно-правових актів.
- 1.5. Згідно з Регламентом суб'єктом тестування є юридична особа (резидент або нерезидент), що провадить (має намір провадити) певний вид господарської діяльності з надання фінансових послуг, а також особи, які відповідно до законодавства надають посередницькі чи інші допоміжні послуги на ринках фінансових послуг та які розробили і планують запровадити інноваційні фінансові продукти та сервіси, мають намір протестувати їх в "пісочниці" НБУ.
- 1.6. Адміністратор "пісочниці" – відповідальний підрозділ НБУ, підзвітний Комітету з управління змінами (далі – КУЗ) та Правлінню НБУ. Здійснює комунікації між профільними департаментами, залученими до діяльності

"пісочниці", які входять до складу Комітету з управління змінами, зокрема Департамент платіжних систем та інноваційного розвитку, Департамент ліцензування, а за необхідності поглибленої перевірки інноваційного фінансового продукту або сервісу – Департамент безпеки, Юридичний департамент, Департамент фінансового моніторингу, Департамент інформаційних технологій. Адміністратор "пісочниці" здійснює такі функції:

- погодження переліку регуляторних вимог, що підлягають та не підлягають перегляду під час упровадження будь-якого інноваційного фінансового продукту або сервісу в "пісочниці";
- первинну оцінку інноваційних фінансових продуктів та сервісів;
- ухвалення рішення щодо необхідності тестування інноваційних фінансових продуктів та сервісів в обмеженому колі клієнтів або в обмеженому обсязі операцій;
- визначення регуляторних вимог, що можуть бути переглянуті, повністю скасовані та/або введені для пілотування інноваційних фінансових продуктів та сервісів;
- аналіз, обговорення та погодження плану заходів, необхідних для впровадження інноваційних фінансових продуктів або сервісів;
- належний контроль над упровадженням інноваційних фінансових продуктів та сервісів упродовж періоду пілотування;
- підготовку висновку та публікацію звіту за результатами періоду пілотування;
- узгодження вимог (зокрема ліцензійних) до нового виду продукту/послуги/діяльності за результатами пілотування;
- оцінювання необхідності внесення змін до чинних законодавчих і нормативно-правових актів за результатами пілотування і підготовку відповідних пропозицій щодо вдосконалення чинного нормативно-правового регулювання;
- відстеження результатів на кожному етапі пілотування інноваційних фінансових продуктів та сервісів через отримання та аналіз звітності від компанії-ініціатора відповідно до затвердженого графіка;
- перевірку відповідності фактичних параметрів інноваційних фінансових продуктів та сервісів затвердженню;
- ухвалення рішення щодо планового завершення або дострокового завершення пілотування інноваційних фінансових продуктів та сервісів;
- підготовку висновку та звіту за результатами пілотування.

1.7. Задля реалізації усіх вищезазначених функцій Адміністратор "пісочниці" НБУ здійснює координацію з іншими державними органами влади, відповідальними за реалізацію законодавчих вимог гравцями фінансового ринку з метою попередження відмивання коштів та фінансування тероризму, захисту особистих даних, стимулювання конкуренції на ринку та сплати податків, обмін необхідною інформацією між НБУ та іншими установами під час консультування суб'єктів тестування.

РОЗДІЛ 2

Співпраця з технічними партнерами "пісочниці"

- 2.1. Перелік технічних партнерів "пісочниці", що працюють під егідою НБУ, розміщений на вебсайті НБУ.
- 2.2. Адміністратор "пісочниці" за погодженням із КУЗ та Правлінням НБУ обирає суб'єктів тестування, які відповідають вимогам Правил відбору суб'єктів тестування "пісочниці" (далі – Правила).
- 2.3. Адміністратор "пісочниці" повинен надавати суб'єкту тестування середовище, яке дозволяє перевірити інноваційні фінансові рішення на умовах, визначених цими Правилами, та забезпечує всебічну й прозору оцінку послуги, сервісу та (або) бізнес-моделі.
- 2.4 Діяльність Адміністратора "пісочниці" та суб'єкта тестування контролює й технічно підтримує НБУ.
- 2.5. У межах "пісочниці" Адміністратор допомагає суб'єкту тестування в отриманні всіх необхідних дозволів на здійснення наглядової діяльності, надаючи необхідні навчальні та юридичні консультації для забезпечення швидкого подання заявки на отримання ліцензії.
- 2.6 Жодна інформація, що надсилається НБУ в межах діяльності "пісочниці", не може бути оприлюднена без згоди суб'єкта тестування (консультування). Жодні опубліковані дані не можуть містити інформацію, яка

становить комерційну таємницю, включно з детальним описом бізнес-моделі, бізнес-плану чи технологічного рішення.

2.7. Участь у "пісочниці" безкоштовна.

РОЗДІЛ 3 Відбір у "пісочницю"

3.1. Попередній відбір учасників "пісочниці" здійснює Адміністратор, який надає інформацію про обрані суб'єкти тестування на засідання КУЗ та Правління НБУ, які ухвалюють остаточні рішення. Така інформація включає: 1) дійсні на дату подання статутні документи 2) випуску з ЄДРПОУ 3) опис бізнес-моделі та опис інноваційного рішення, що підлягає тестуванню чи отриманню роз'яснення (юридична експертиза чи бізнес-консалтинг), зазначення цільової групи клієнтів та технологій, що застосовуватимуться під час тестування; 4) заява про відповідність критеріям участі у "пісочниці" НБУ; 4) опис внутрішніх правил та процедур суб'єкта тестування для здійснення відповідної наглядової діяльності на період тестування; 5) фінансову звітність та висновок аудитора за останній фінансовий рік (якщо було складено фінансову звітність); 6) плани та очікування щодо навчальних ініціатив та тестів із зазначенням цілей, параметрів та критеріїв, що визначають успішне закінчення навчання та тестування; 7) визначення методів, які будуть використовуватися для забезпечення захисту інтересів реальних клієнтів на час тестів; 8) оцінку щодо регуляторного впливу чинного законодавства на кандидата в учасники.

3.2. Отримавши інформацію та документи, визначені в розділі 3.1 Правил, Адміністратор "пісочниці" упродовж 14 діб повідомляє КУЗ та Правління НБУ про затвердження або відхилення кандидатури суб'єкта тестування до "пісочниці". Упродовж 14 діб Адміністратор може висловити свої зауваження та застереження суб'єкта тестування щодо характеру тестування, тривалості навчання та тестів або залучення кількості клієнтів.

3.3. Розглядаючи подання суб'єкта тестування до "пісочниці", Адміністратор визначає формат подання звітів щодо процесу тестування. До переліку звітів можуть входити такі (перелік визначається в кожному випадку окремо, згідно зі специфікою):

- звіти з функціонального тестування;
- звіти з нефункціонального тестування, включаючи тестування продуктивності, тестування навантаження (використання ресурсів), тестування на безпеку, тестування на зручність, тестування надійності (відтворюваність, відновлення), тестування на завантаженість (конфігурації);
- звіти з тестування регресії;
- звіти з помилок, дефектів та невдач;
- звіти про тренінги/воркшопи (включно з оцінюванням учасників);
- звіти про менторські/коуч-сесії;
- звіти про оцінку задоволеності клієнтів тесту щодо рішення;
- звіти про скарги клієнтів тестів;
- підсумковий звіт після закінчення періоду тестування;
- звіт на функціональність та адекватність внутрішніх правил та процедур.

3.4. Звіти подаються Адміністратору "пісочниці" електронними каналами зв'язку, погодженим із КУЗ та Правлінням НБУ, у визначені терміни та форматі. Розгляд звітів відбувається упродовж 21 доби, після цього Адміністратор "пісочниці" надає зворотній зв'язок суб'єкту тестування та погоджує подальші дії. Під час розгляду звітів Адміністратор "пісочниці" може висловити свої зауваження та застереження суб'єкту тестування щодо поданих даних та запросити додаткову інформацію.

РОЗДІЛ 4 Зберігання даних

4.1. Адміністратор "пісочниці" зберігає дані, отримані під час тестування в "пісочниці", упродовж періоду, необхідного для реалізації цілей "пісочниці", включно з метою подання суб'єктом тестування до НБУ заявки на отримання дозволу на проведення наглядової діяльності.

- 4.2. Адміністратор "пісочниці" зберігає дані суб'єкта тестування, який завершив тестування в "пісочниці", упродовж трьох років після закінчення тестувань.
- 4.3. Якщо суб'єкт тестування отримує дозвіл на здійснення наглядової діяльності, дані про надання такого дозволу зберігаються Адміністратором "пісочниці" упродовж 3 років після отримання дозволу.

РОЗДІЛ 5

Тестування у "пісочниці"

- 5.1. Суб'єкт тестування може проводити тестування в "пісочниці" упродовж 3–9 місяців. Згідно з рішенням КУЗ та Правління НБУ щодо конкретного випадку зазначений період може бути подовжений до максимум 12 місяців. Граничний термін перебування у "пісочниці" не може перевищувати 1 рік із можливістю продовження за наявності достатнього обґрунтування не більш ніж ще на 1 рік.
- 5.2. Суб'єкт тестування повинен у відповідній заявці вказати період та обсяг тестів у "пісочниці". У заявці має зазначитися про намір суб'єкта тестування перевірити своє рішення за допомогою віртуальних/реальних коштів, які надаватимуться суб'єктом тестування клієнтам.
- 5.3. На час тестування суб'єкт тестування може стягувати з клієнтів комісію або мати інші фінансової вигоди, що обов'язково має узгоджуватися з Адміністратором "пісочниці" до початку тестувань.
- 5.4. Суб'єкт тестування може запропонувати клієнтам тесту фінансову винагороду чи іншу винагороду за допомогу під час виконання тестів. Така винагорода може виплачуватися лише після завершення тестів. Процедура та умови виплат мають узгоджуватися з Адміністратором "пісочниці" до початку тестувань.
- 5.5. На час тестування суб'єкт тестування може розраховувати на підтримку НБУ та водночас має погоджуватися з Адміністратором "пісочниці" обсяги, умови та вимоги для завершення тестів.
- 5.6. Під час участі в "пісочниці" Адміністратор за погодженням із КУЗ та Правлінням НБУ може вимагати від суб'єкта тестування додаткових тестувань та навчань, які не були передбаченими в попередніх планах та навчальних ініціативах, проте є необхідними для підвищення ефективності тестувань та отримання позитивного результату тестів.
- 5.7. Суб'єкт тестування може в будь-який час вийти з "пісочниці", що вважатиметься невиконанням тестів і негативним їхнім результатом. У цьому разі суб'єкт тестування, який мав за мету отримати дозвіл на його здійснення, може бути допущений до здійснення наглядової діяльності лише після успішного завершення тестів. Умови виходу з тестувань визначаються окремим Положенням щодо роботи регуляторної "пісочниці" в межах розроблення інструментів та бізнес-процедур.
- 5.8. Як на початку, так і під час тестування, суб'єкт тестування може подати заявку на авторизацію (реєстрацію) для здійснення певної наглядової діяльності. Умови авторизації визначаються окремим Положенням щодо роботи регуляторної "пісочниці" в межах розроблення інструментів та бізнес-процедур.

РОЗДІЛ 6

Порядок ліцензування учасників

- 6.1. Суб'єкти тестування, які беруть участь у "пісочниці" та мають намір проводити наглядові дії після закінчення тестувань, можуть під час тестувань подати заявку на отримання дозволу на здійснення наглядової діяльності.
- 6.2. Суб'єкт тестування може бути допущений до здійснення наглядової діяльності лише після успішного завершення тестів.
- 6.3. НБУ видає дозвіл на здійснення наглядової діяльності або вносить суб'єкт у відповідний реєстр підприємств, що контролюються, відразу після успішного завершення тестів та подання відповідної заяви відповідно до процедури.

- 6.4. Оцінюючи заявку на отримання дозволу на здійснення наглядової діяльності або на запис до відповідного реєстру підприємств, що контролюються, НБУ дотримується принципу пропорційності в державному управлінні як основного принципу проведення процедур стосовно суб'єктів тестування.
- 6.5. У межах оцінки заявок на отримання ліцензії, поданих суб'єктами тестування, НБУ керується публічно доступними документами на вебсайті. Інформація та документи, що містяться в контрольних списках, становлять вичерпний перелік документів та інформації, що підлягають перегляду під час процедури ліцензування.

РОЗДІЛ 7

Конфіденційність та захист персональних даних

- 7.1. Учасниками "пісочниці" є обмежене коло осіб, які мають право доступу до конфіденційної інформації та іншої інформації з обмеженим доступом та щодо яких встановлено обов'язок нерозголошення такої інформації. Усі учасники "пісочниці", які мають доступ до персональних даних споживачів інноваційних фінансових продуктів та сервісів у процесі їх пілотування, забезпечують їхню конфіденційність та захист відповідно до Законів України "Про доступ до публічної інформації", "Про захист персональних даних та "Про банки і банківську діяльність".
- 7.2. Збір, оброблення й поширення конфіденційної інформації та персональних даних споживачів інноваційних фінансових продуктів та сервісів здійснюється лише після отримання на це згоди від суб'єктів цих даних у порядку, визначеному Законом України "Про захист персональних даних".
- 7.3. З уповноваженою особою щодо захисту даних можна зв'язатися поштою, зокрема електронною. Адреси зазначаються на вебсайті НБУ.
- 7.4. Особисті дані, такі як прізвище, найменування установи та адреса електронної пошти, обробляються відповідно до наданої згоди. Надання персональних даних є добровільним, проте це необхідна умова для реалізації тестувань у "пісочниці".
- 7.5. Усі учасники "пісочниці", які під час виконання своїх функцій, визначених законодавством України та цим Регламентом, або надання інноваційних фінансових послуг, впровадження інноваційних бізнес-моделей та каналів продажу на Платформі безпосередньо чи опосередковано отримали інформацію, що містить банківську таємницю, забезпечують збереження такої інформації, не розголошують цю інформацію і не використовують її на свою користь чи на користь третіх осіб. Захист такої інформації гарантує Закон України "Про банки і банківську діяльність", нормативно-правові акти Національного банку України з питань зберігання, захисту, використання та розкриття інформації, що становить банківську таємницю, та роз'яснення щодо застосування цих актів. Особисті дані не розголошуються іншим сторонам, включно з одержувачами у третіх країнах чи міжнародними організаціями, за винятком державних органів, щодо яких діє загальноприйнятне положення закону і надання такої інформації є правовою основою.
- 7.6. Персональні дані зберігаються упродовж періоду, необхідного для участі в тестуваннях у "пісочниці", з дотриманням положень про архівацію, які визначають обов'язковий термін зберігання документів у НБУ.
- 7.7. Суб'єкт даних має право відкликати свою згоду на обробку персональних даних у будь-який час, але таке відкликання згоди не впливатиме на законність обробки.
- 7.8. Суб'єкт даних має право доступу до персональних даних, право на виправлення, видалення певної інформації або обмеження обробки, а також право на перенесення даних.
- 7.9. Жодні особисті дані не повинні використовуватися для автоматизованого ухвалення рішень або надання переваг в окремих випадках.
- 7.10. Якщо буде встановлено, що обробка персональних даних порушує положення закону про обробку даних, суб'єкт даних має право подати скаргу до Уповноваженого з прав людини. Усі учасники Експертної ради та уповноважені представники суб'єкта тестування підписують договір про нерозголошення інформації з обмеженим доступом, включно з інформацією, що містить банківську таємницю. За розголошення банківської таємниці, службової та/або конфіденційної інформації винна особа несе відповідальність згідно з чинним законодавством. Посадові особи, які допустили розголошення банківської таємниці та/або конфіденційної інформації, притягуються до кримінальної або адміністративної відповідальності.

РОЗДІЛ 8

Захист прав споживачів під час тестування інноваційних фінансових продуктів та сервісів в обмеженому середовищі

- 8.1. Суб'єкт тестування та інші учасники (за наявності) дотримуються вимог чинного законодавства з питань захисту прав споживачів фінансових послуг під час тестування інноваційних фінансових продуктів та сервісів в обмеженому середовищі.
- 8.2. Суб'єкт тестування та інші учасники (за наявності) надають споживачам до початку тестування інноваційних фінансових продуктів та сервісів таку інформацію:
 - 8.2.1. попередження про здійснення тестування зазначених інноваційних фінансових продуктів та сервісів в обмеженому середовищі (обмежене коло клієнтів або в обмеженому обсязі операцій), а також інформацію про них;
 - 8.2.2. інформацію про орієнтовну загальну вартість інноваційного продукту або сервісу для споживача на дату надання інформації та відповідно до обраних споживачем умов;
 - 8.2.3. інформацію про наявність чи відсутність ліцензії на даний вид діяльності в суб'єкта тестування та/або учасника тестування;
 - 8.2.4. інформацію про ризики, що можуть виникнути під час використання інноваційних фінансових продуктів та сервісів;
 - 8.2.5. інформацію про процедуру розгляду скарг споживачів;
 - 8.2.6. інформацію про механізм компенсації витрат у разі невдачі інноваційних фінансових продуктів та сервісів або іншого порушення прав споживачів;
 - 8.2.7. інформацію про винагороди, які можуть отримувати під час тестувань споживачі інноваційних продуктів або сервісів.

Споживач інноваційних фінансових продуктів та сервісів надає Суб'єктові тестування та/або іншому учаснику тестування (за наявності) підтвердження про ознайомлення з інформацією, надання якої передбачено в п. 8.2 розділу 8 цього Регламенту, у письмовій формі (у паперовому вигляді або в електронному вигляді з накладенням електронних підписів, кваліфікованих електронних підписів, інших аналогів власноручних підписів (печаток) сторін у порядку, визначеному законодавством).

РОЗДІЛ 9

Заключні положення

- 9.1. У питаннях, не врегульованих цим Регламентом, застосовуються Положення, загальноприйняті на території України.
- 9.2. Спрощений порядок авторизації, спрощений доступ та вихід із ринку, запровадження модифікацій та виключень до одиниць тестувань буде описано в окремому Положенні щодо роботи "пісочниці".
- 9.3. НБУ залишає за собою право в будь-який час уносити зміни до Регламенту. Повідомлення про внесення змін до Регламенту та змінену редакцію Регламенту НБУ розміщує на своєму вебсайті.
- 9.4. Електронна версія Регламенту доступна на вебсайті НБУ.
- 9.5. Цей Регламент застосовується з 1 січня 2021 року.

Додаток 2

до Регламенту роботи платформи
інноваційних фінансових рішень
на базі Національного банку України
(доповнення до п. 3.1 розділу III)

Заявка на пілотування інноваційних платіжних інструментів, фінансових послуг, бізнес-моделей та каналів продажу на платформі інноваційних фінансових рішень на базі Національного банку України

I. Інформація про суб'єкта тестування

Загальна інформація	
Повне найменування	
ЄДРПОУ/код реєстрації (для нерезидентів)	
Адреса місцезнаходження	
Країна реєстрації	
Контактний телефон	
Адреса вебсайту	
КВЕД та короткий опис основного виду діяльності	
Інформація про контактну особу суб'єкта тестування	
ПІБ	
Посада	
E-mail	
Контактний телефон	

II. Інформація про інноваційні платіжні інструменти, фінансові послуги, бізнес-моделі та канали продажу

1. Опис інноваційних платіжних інструментів, фінансових послуг, бізнес-моделей та каналів продажу (основні характеристики, сфера застосування, опис цільової групи споживачів, ключові показники ефективності тощо)
2. Ключові відмінності запропонованих інноваційних платіжних інструментів, фінансових послуг, бізнес-моделей та каналів продажу від наявних продуктів або сервісів/аналогів на фінансовому ринку
3. Потенційні вигоди інноваційних платіжних інструментів, фінансових послуг, бізнес-моделей та каналів продажу для учасників фінансового ринку
4. Вплив інноваційних платіжних інструментів, фінансових послуг, бізнес-моделей та каналів продажу на стабільність фінансового ринку

5. Потенційні ризики та загрози від впровадження інноваційних платіжних інструментів, фінансових послуг, бізнес-моделей та каналів продажу (ризики для учасників фінансового ринку, ризики інформаційної безпеки, ризики порушення вимог чинного законодавства України тощо), а також заходи щодо їх запобігання або мінімізації

III. План пілотування та етапи впровадження інноваційних платіжних інструментів, фінансових послуг, бізнес-моделей та каналів продажу на фінансовий ринок

6. Сценарій пілотування, основні обов'язки учасників пілотування (посадових осіб, структурних підрозділів, організацій)

7. Вимоги чинних законодавчих та нормативно-правових актів, яким не відповідають (можуть не відповідати) розроблені інноваційні платіжні інструменти, фінансові послуги, бізнес-моделі та канали продажу (назва та норма відповідних законодавчих або нормативно-правових актів)

8. План та етапи впровадження інноваційних платіжних інструментів, фінансових послуг, бізнес-моделей та каналів продажу на фінансовий ринок (включаючи джерела фінансування)

9. План просування інноваційних платіжних інструментів, фінансових послуг, бізнес-моделей та каналів продажу на фінансовий ринок (якісні та кількісні показники, джерела фінансування)

10. Порядок виходу із тестування інноваційних платіжних інструментів, фінансових послуг, бізнес-моделей та каналів продажу

IV. Орієнтовний перелік заходів щодо захисту прав споживачів (включаючи процедуру розгляду скарг споживачів, механізм компенсації витрат тощо)

V. Додаткові відомості, що впливають на прийняття рішення (за наявності)

Інформація про наявність інтересу зі сторони потенційних споживачів інноваційного фінансового продукту або сервісу

Інформація про наявність інтересу зі сторони потенційних інвесторів у фінансуванні інноваційного фінансового продукту або сервісу

Додаток 3

Інноваційні фасилітатори (регуляторні "пісочниці" та інноваційні хаби) як міжнародний тренд

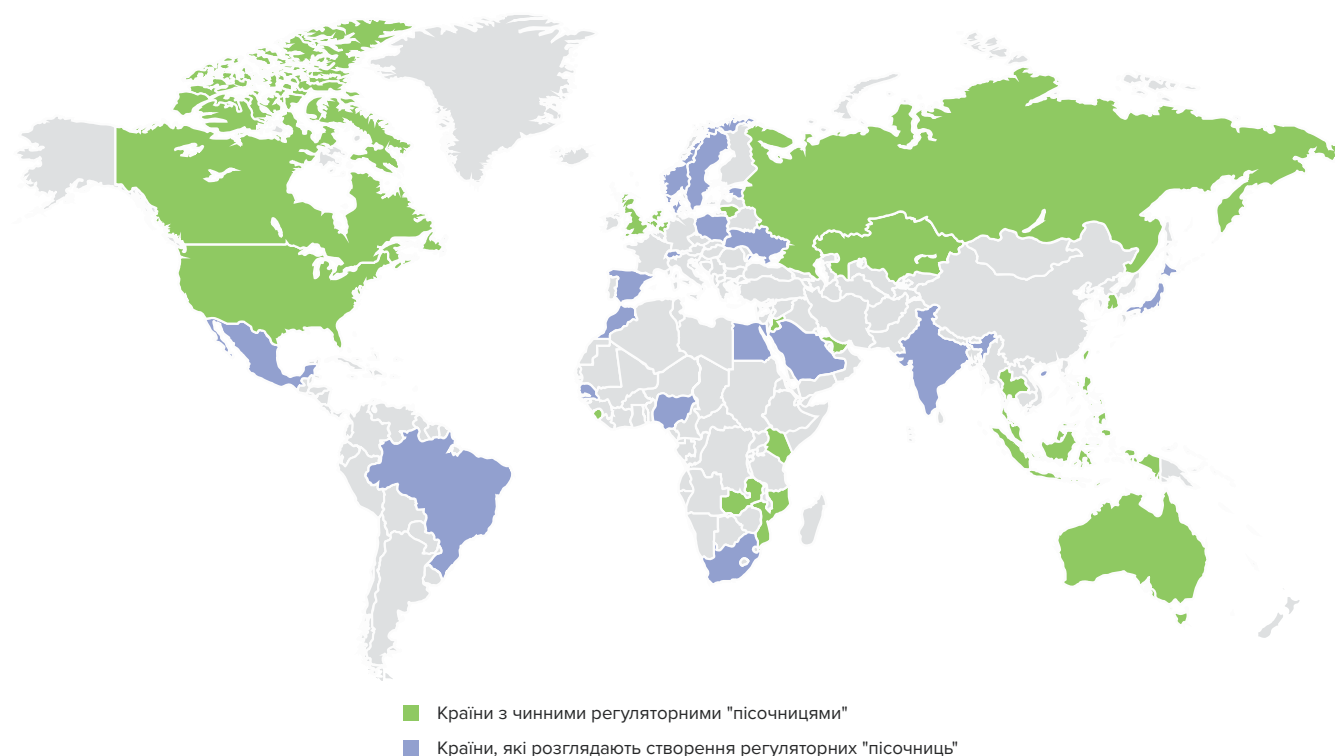
Глобальний тренд. Останніми роками глобальні регулятори адаптували численні ініціативи із фасилітації інновацій у своїх країнах до двох форматів:

- інноваційні хаби (innovation hubs) – є більше точкою входу задля отримання інформації щодо певних регуляцій, включно з ліцензуванням та реєстрацією, а також очікувань регуляторів від певних продуктів та сервісів;
- регуляторні "пісочниці" (regulatory sandboxes) – регулятивне середовище для тестування та апробації інноваційних фінансових послуг, платіжних інструментів, схем розрахунків, продуктів та технологій;

- деякі країни мають декілька форматів одночасно.

Про це йдеться у Звіті ESMA 2018 "FinTech: Regulatory sandboxes and innovation hubs", проведеному на базі порівняльного аналізу відповідей Європейських наглядових інституцій щодо інноваційних фасилітаторів, створених на теренах ЄС¹. Також зустрічається формат запровадження регтех-рішень, які спрощують регуляції та сприяють розвитку інновацій (приклад в Україні – запровадження міжнародних стандартів подання звітності та запуск відповідної технологічної платформи).

Глобальне покриття інноваційними фасилітаторами

Джерело: Звіт CGAP-World Bank: Regulatory Sandbox Global Survey (2019). Період дослідження – лютий-квітень 2019, залучено 28 країн світу, 62 фінансових регулятора, отримано 31 відповідь (27 надали повні відповіді). Звіт охопив наступні сфери: законодавство, регуляції та інновації; перешкоди для інновацій; мотивації для інноваційних фасилітаторів; імплементація; ресурси; загальний вплив; специфіка впливу регуляторної "пісочниці"²

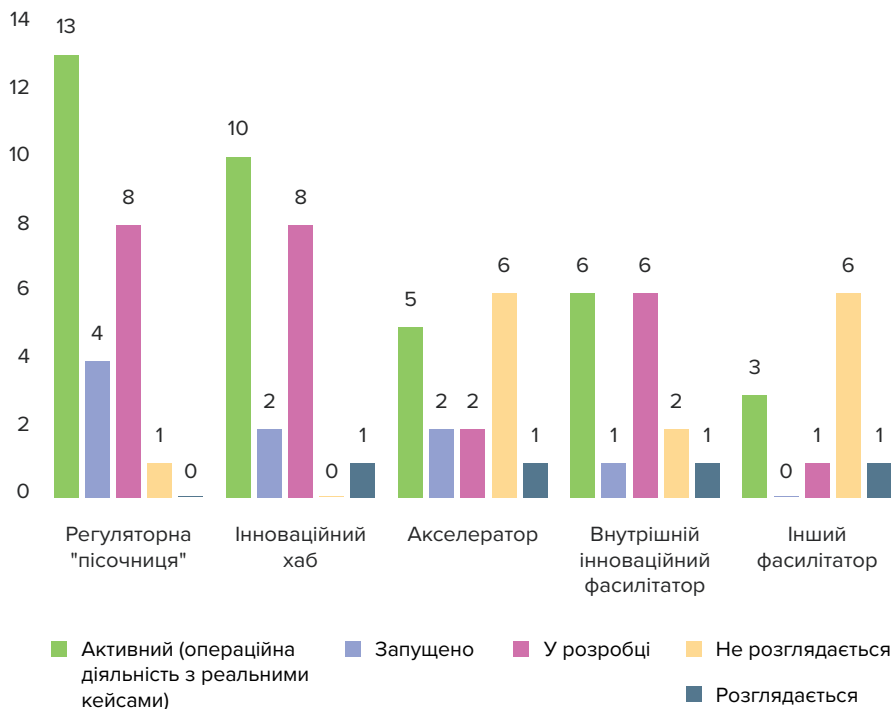
¹ Звіт ESMA 2018 "FinTech: Regulatory sandboxes and innovation hubs"
https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/jc_2018_74_joint_report_on_regulatory_sandboxes_and_innovation_hubs.pdf

² Звіт CGAP-World Bank: Regulatory Sandbox Global Survey (2019)
https://www.findevgateway.org/slide-deck/2019/07/cgap-world-bank-regulatory-sandbox-global-survey-2019?fbclid=IwAR2djFcuuULAp_8eT6pg47rhSI_SKVaYyI8W-Qw4uvnMW79_ZUF_8GGyiwI

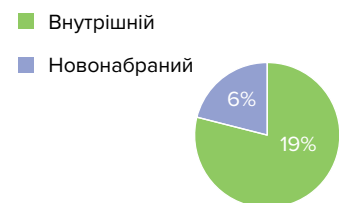
Згідно зі Звітом CGAP-World Bank: Regulatory Sandbox Global Survey (2019)², який був складений за період лютий-квітень 2019 року та у якому зібрані 26 відповідей від глобальних регуляторів, найпопулярніший формат інноваційних фасилітаторів – це регуляторна "пісочниця". На сьогодні у активному форматі (операційна діяльність з реальними кейсами) існує 13 регуляторних "пісочниць", ще 4 запущено та 8 у розробці. Інноваційні хаби трохи менш популярні:

загалом у світі їх нараховується 10 в активній операційній діяльності, 2 – запущено, 8 – у розробці та 1 – розглядається. Різного роду внутрішніх фасилітаторів державних або фінансових інституцій (таких як хаби або акселератори) нараховується ще менше. Якщо подивитися на долю кожної категорії, то на регуляторні "пісочниці" припадає 35%, на інноваційні хаби – 26%, решта – на інших фасилітаторів.

Найпопулярніші формати інноваційних фасилітаторів

Управляючий персонал інноваційного фасилітатора

Джерело: Звіт CGAP-World Bank: Regulatory Sandbox Global Survey (2019)²

Мотивації щодо створення. Згідно зі Звітом CGAP-World Bank² регулятори розглядають регуляції як певний бар'єр для розвитку інновацій, прагнуть адаптувати регуляції для інноваційного розвитку та шукають нових інструментів для прискорення власної адаптації до висококонкурентного світу.

Отже, серед мотивацій щодо створення інноваційного фасилітатора (чи то регуляторна "пісочниця", чи то інноваційний хаб регулятора) згідно з даними, отриманими від глобальних регуляторів, зазначаються такі:

- прибрати регуляторні бар'єри для розвитку інновацій;

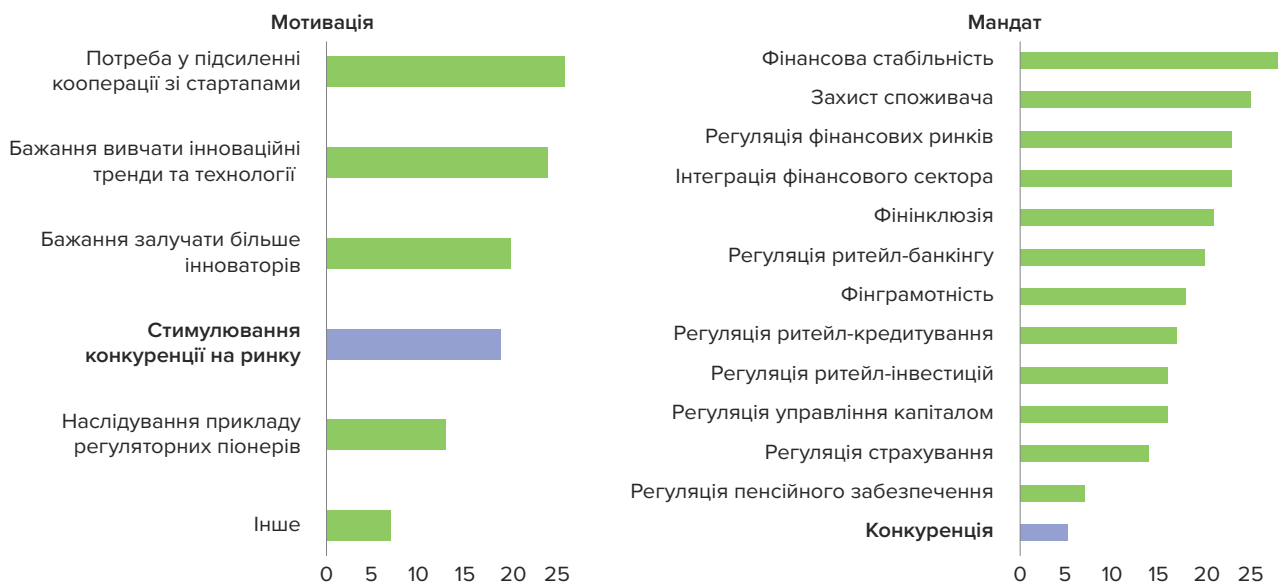
- адаптувати регуляції до інноваційного розвитку;
- знайти нові інструменти для прискорення виведення на ринок нових продуктів і сервісів та поширення фінінклюдії.

Варто зазначити, що мотивації щодо створення інноваційного фасилітатора не завжди співпадають з реальними мандатами регуляторів, зокрема в частині стимулювання конкуренції на ринку та розвитку інновацій (наприклад, у частині відсутності мандата регулятора на проведення тестувань та апробацій технологій, сервісів і продуктів). Проте, як зазначають дослідники у Звіті ESMA 2018¹, необхідні для унесення на законодавчому рівні зміни для запуску регуляторних "пісочниць" не були критичними.

² Звіт CGAP-World Bank: Regulatory Sandbox Global Survey (2019) https://www.findevgateway.org/slide-deck/2019/07/cgap-world-bank-regulatory-sandbox-global-survey-2019?fbclid=IwAR2djFcuuULAp_8eT6pg47rhSI_SKVaYyl8W-Qw4uvnMW79_ZUF_8GGyjl

¹ Звіт ESMA 2018 "FinTech: Regulatory sandboxes and innovation hubs" https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/jc_2018_74_joint_report_on_regulatory_sandboxes_and_innovation_hubs.pdf

Мотивації щодо створення інноваційного фасилітатора не завжди співпадають із реальними мандатами регуляторів

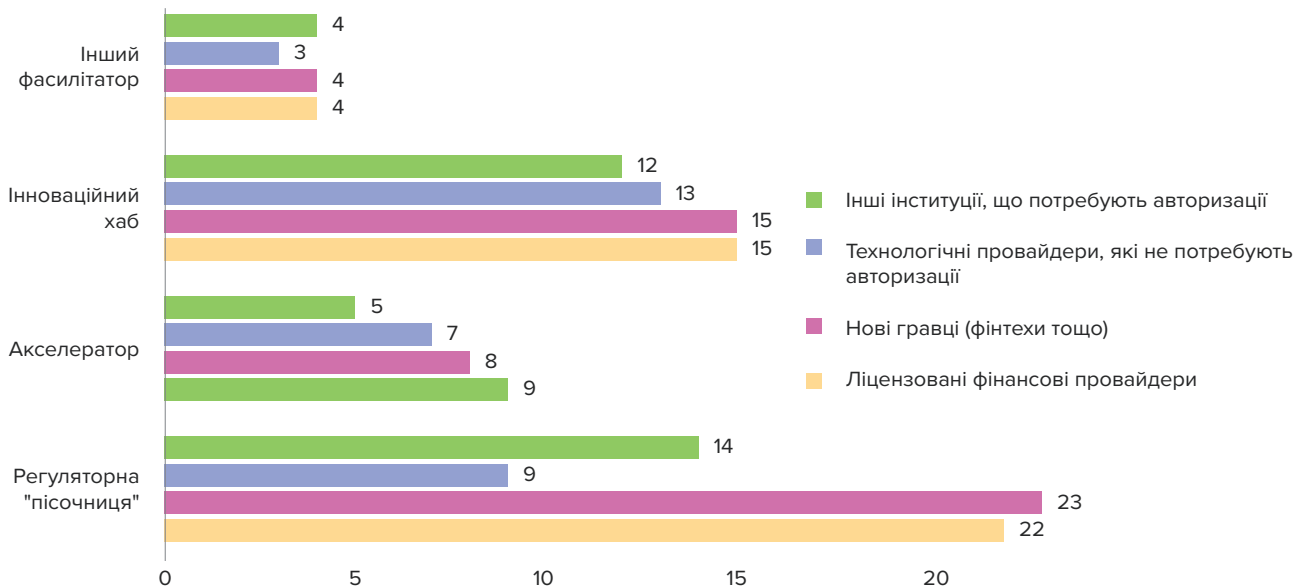

Джерело: Звіт CGAP-World Bank: Regulatory Sandbox Global Survey (2019)²

Бенефіціари інноваційних фасилітаторів. До бенефіціарів інноваційних фасилітаторів належать переважно ліцензовані фінансові провайдери та нові гравці. Також до них варто зараховувати технологічних провайдерів, які не потребують авторизації, та інші інститути, що потребують такої

авторизації. Бенефіціарами є й самі регулятори, бо вони отримують конкурентніший ринок з якіснішими та інклюзивнішими сервісами та продуктами, а також мають можливість через "пісочницю" тестувати власні експериментальні моделі, продукти та перевіряти гіпотези.

Бенефіціари інноваційних фасилітаторів: традиційні гравці ринку та стартапи

Джерело: Звіт CGAP-World Bank: Regulatory Sandbox Global Survey (2019)²

² Звіт CGAP-World Bank: Regulatory Sandbox Global Survey (2019) https://www.findevgateway.org/slide-deck/2019/07/cgap-world-bank-regulatory-sandbox-global-survey-2019?fbclid=IwAR2djFcuuULAp_8eT6pg47rhSI_SKVaYyl8W-Qw4uvnMW79_ZUF_8G6yjlwI

Світовий досвід розвитку інноваційних фасилітаторів

Перша в світі регуляторна "пісочниця" з'явилась у Британії в 2015 році. Її метою було стимулювання конкуренції на ринку. Сьогодні це найкраща модель регуляторної "пісочниці", яку копіюють у всьому світі. Згодом регуляторні "пісочниці" з'явилися в Сингапурі, Австралії, Литві, Малайзії, Гонконгу, Канаді, США, Іспанії, Нідерландах, Росії тощо.

У 2019 році США розпочали процес створення єдиної регуляторної "пісочниці" як об'єднаного підходу на федеральному рівні та рівні штатів. Регулятор Consumer Financial Protection Bureau (CFPB) ухвалив рішення про створення інноваційного дивізіону Office of Innovation та в його межах – створення регуляторної "пісочниці" (Trial Disclosure Sandbox).

Досвід США

Світові кейси регуляторних "пісочниць": досвід Consumer Financial Protection Bureau (США)

У 2019 році регулятор Consumer Financial Protection Bureau (CFPB) вирішив створити інноваційний дивізіон Office of Innovation та в його межах – створити регуляторну "пісочницю" (Trial Disclosure Sandbox).

Мета "пісочниці" – балансування розвитку інновацій та захисту споживачів. Мотивацією щодо створення "пісочниці" були: фінінклюдія та захист споживача за рахунок появи на ринку якісніших фінпродуктів та сервісів.

Спочатку CFPB анонсував "пісочницю" лише для фінтех-стартапів, але згодом Office of Innovation зробив апдейт, щоб нею змогли скористатися банки, кредитні спілки та інші учасники фінансового ринку.

Наприкінці 2019 року, враховуючи різницю в законах федерального рівня та рівня штатів, регулятор CFPB анонсував створення інноваційної мережі, яка поєднує регуляторів штатів та федеральних регуляторів - American Financial Innovation Network (AFIN). Майже одночасно було вирішено приєднатися до глобальної інноваційної "пісочниці" Global Financial Innovation Network (GFIN).

Регуляторна "пісочниця" CFPB (США) виконує чотири основні функції:

10 вересня 2019 року CFPB, зробивши аналіз своєї діяльності з фасилітації інновацій, опублікував зміни в свої основні політики³ – No-Action Letter (NAL) Policy⁴, Trial Disclosure Policy (політика роботи "пісочниці" CFPB – т.з. Disclosure Sandbox)⁵ та Compliance Assistance Sandbox (Policy)⁶. У межах "пісочниці" діє Комітет фінансових регуляторів як колегіальний орган для ухвалення рішень із залученням інших держорганів, проте щоденне бізнес-адміністрування здійснюється інноваційним дивізіоном – Office of Innovation.

- Опублікування інструкції із запровадження Федерального фінансового споживацького закону (to issue guidance implementing Federal consumer financial law), аби попередити будь-які порушення з боку компаній під регуляцією.
- Надання погоджень (the issuance of approvals) – мається на увазі надання погоджень компаніям під регуляцією, які зіштовхуються з нормативною невизначеністю. Погодження є гарантією того, що конкретні аспекти продукту чи послуги відповідають юридичним нормам.

³ Перегляд політик CONSUMER FINANCIAL PROTECTION BUREAU <https://www.govinfo.gov/content/pkg/FR-2018-09-10/pdf/2018-19385.pdf>
<https://www.consumerfinance.com/2019/09/12/cfpb-finalizes-product-sandbox-proposal-and-changes-to-trial-disclosure-no-action-letter-policies-discloses-plans-to-propose-interpretive-letter-program/>
<https://www.lexology.com/library/detail.aspx?q=79cf5192-3f65-4f38-8fce-3fc049b29fcc>

⁴ Перегляд політик CONSUMER FINANCIAL PROTECTION BUREAU щодо No Action Letters https://files.consumerfinance.gov/f/documents/cfpb_final-policy-on-no-action-letters.pdf

⁵ Перегляд політики роботи "пісочниці" CFPB (т.з. Disclosure Sandbox) – Trial Disclosure Policy https://files.consumerfinance.gov/f/documents/cfpb_final-policy-to-encourage-tdp.pdf
<https://www.consumerfinance.gov/about-us/innovation/trial-disclosure-program/>

⁶ Перегляд політик CONSUMER FINANCIAL PROTECTION BUREAU щодо Compliance Assistance Sandbox Policy https://files.consumerfinance.gov/f/documents/cfpb_final-policy-on-cas.pdf

- Заявники на участь у "пісочниці" можуть також подати заявку на незастосування наглядових санкцій з боку регулятора на певний період, т. з. No Action Letters (NAL Policy). Незастосування санкцій може стосуватися конкретних аспектів продукту чи послуги (не обов'язково нових на ринку або тих, що зростають), видається на певний термін, зазвичай до 2 років, проте заявники можуть звернутися з проханням пролонгації терміну.

- Тестування фінансових продуктів та сервісів у межах Trial Disclosure Sandbox та т. з. Trial Disclosure Policy – надання виключень на період тестувань фінансових продуктів чи сервісів окремим компаніям (зазвичай строк до 2 років та до 10 тис. споживачів – приклад "пісочниці" Аризони), відбувається під наглядом регулятора.

Досвід Британії

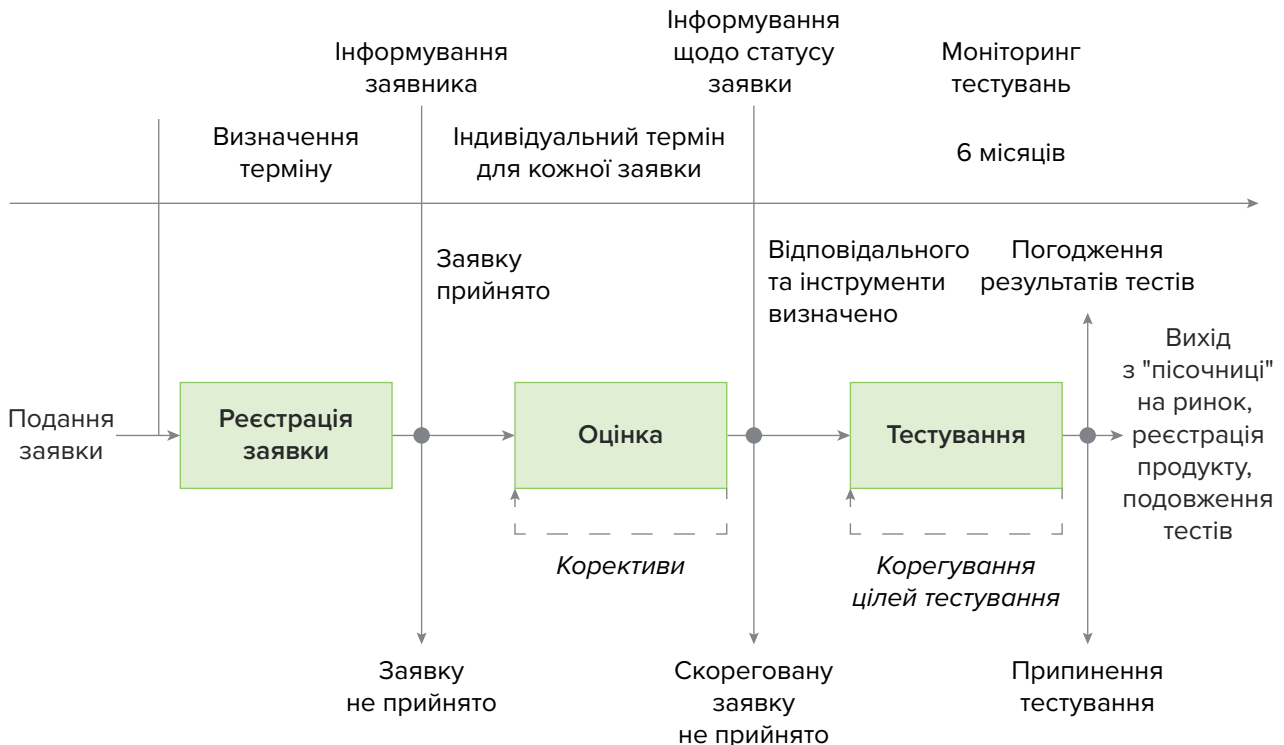
Якщо проаналізувати передовий досвід роботи регуляторних "пісочниць" у світі, зокрема, в межах роботи таких піонерів-регуляторів, як британський FCA (перший в світі заснував регуляторну "пісочницю", а його модель копіюють по всьому світові), метою "пісочниці" насамперед є надання можливості бізнесам тестувати інноваційні формати на ринку з реальними споживачами, але під наглядом регулятора та в регуляторному полі. Як зазначається на сторінці "пісочниці" британського регулятора FCA (fca.org.uk), вона відкрита для авторизованих компаній та неавторизованих, яким потрібна авторизація, а також для технологічних

бізнесів, які мають намір запровадити інновацію на ринку фінансових сервісів.

Цілі регуляторної "пісочниці" британського регулятора FCA

- Можливість тестування продуктів та сервісів у контрольованому регуляторного середовищі
- Зниження часу виходу на ринок (time-to-market) із більш низькими витратами
- Підтримка відповідного захисту споживача, вбудованого у нові продукти та сервіси
- Фінінклюзія

Візуалізація регламенту "пісочниці" FCA (Британія)

Інструментарій "пісочниці" FCA

Пісочниця надає доступ до регуляторної експертизи та набору інструментів для тестування у регуляторному середовищі.

Обов'язкова авторизація / реєстрація (інструментарій для неавторизованих компаній, т.з. restricted authorisation)

Для здійснення бізнесової активності у Британії компанія має бути авторизована або зареєстрована регулятором. Для компаній, які успішно пройшли авторизацію, доступна реєстрація на тестування. Тестування у регуляторному середовищі знизить час виходу на ринок та витрати.

Індивідуальні консультації (individual guidance)

Якщо ви невпевнені, як регуляторні правила і норми впливають на діяльність вашої компанії, регулятор готовий дати пояснення та інтерпретувати регуляції щодо реального бізнес-кейсу.

Регуляторні винятки та модифікації (waivers or modifications to rules)

Регулятор може зробити певні винятки або модифікації у регуляції під час проведення тестувань, проте не може змінювати національне та міжнародне законодавство, крім нормативно-правових актів регулятора.

Відсутність дисциплінарних заходів (no enforcement action letters)

Для випадків, коли неможливо надати певні індивідуальні консультації або зробити винятки для певних кейсів, проте регулятор вірить в кейс та його важливість для розвитку ринку, можуть надаватись гарантії відсутності дисциплінарних заходів щодо суб'єктів тестувань на період тестів та за умови, що компанія підтримує відкритий діалог з регулятором та дотримується затверджених процедур.

Інформаційне керування (informal steers)

Регулятор може надавати інформаційні поради щодо застосування регуляторних норм для інноваційних бізнес-моделей та продуктів на ранній стадії розробки.

Регулятор FCA пильно спостерігає за ходом тестів та розробок, щоб не порушити захист прав споживачів.

Для прийняття пілотів на тестування від проєктів та заявників очікується визначення чіткої цілі щодо запровадження їхньої моделі (наприклад, зниження витрат для споживачів) та пілотування на обмеженому масштабі. Компанії можуть проводити тести в обмеженому часі та обмеженій кількості споживачів.

У квітні 2019-го британський FCA опублікував звіт⁷ щодо впливу інновацій та підтримки інноваційних компаній та як це відбилося на підвищенні конкуренції та захисту інтересів споживачів. За весь час роботи британської "пісочниці" з 2016 року були отримані близько 1600 звернень та надано підтримку 700 компаніям різної величини. Ключовою метою регулятора при цьому було стимулювання конкуренції в інтересах захисту прав споживачів.

Під час роботи були виявлені наступні позитивні ефекти від діяльності регуляторної "пісочниці" британського регулятора FCA:

- компанії отримали регуляторну впевненість щодо розробки своїх інновацій та виведення на ринок;
- покращення споживацького досвіду;
- зростання кількості успішних інноваційних кейсів на локальному та міжнародному рівні.

Британський регулятор докладает багато зусиль для інтеграції інноваційного сектору та традиційного задля спільної розробки та обговорення ключових викликів. Так, наприклад, FCA запровадив формат TechSprints – зазвичай дводенний івент, у якому беруть участь гравці фінансового сектору та інших секторів для розробки певних актуальних рішень та концептів задля інтересів розвитку фінансових сервісів. Подібний формат роботи дозволяє ширше подивитись на проблему та знайти найцікавіше рішення, яке може надавати кроссекторальні вигоди. Щодо тематик таких івентів, то вони стосуються, наприклад, доступу до споживача, подачі регуляторної звітності, споживацького досвіду, автоматично зчитуваної звітності, запобігання відмиванню коштів, пенсійного забезпечення тощо.

⁷ Regulatory sandbox FCA The impact and effectiveness of Innovate: Regulatory sandbox report FCA <https://www.fca.org.uk/publications/research/impact-and-effectiveness-innovate>

Досвід Литви (Bank of Lithuania)

Регламент "пісочниці" Банку Литви

Апліканти

Конкретних обмежень чи обмежень щодо заявника немає (зокрема щодо кількості працівників та умов діяльності). Однак Регламент⁸ "пісочниці" (далі – Регламент) розповсюджується на потенційних та поточних учасників фінансового ринку під наглядом (перелік учасників фінансового ринку під наглядом зазначений у статті 42 Закону Литовської Республіки про Банк Литви).

Регуляції щодо посадових осіб компаній-учасників фінансового ринку

Відповідно до Регламенту "пісочниці" Банку Литви, особа не може виконувати функції керівника компанії-учасника фінансового ринку, члена її колегіального органу управління або фізичної чи юридичної особи, яка безпосередньо чи опосередковано володіє 20% або більше виборчих прав або відсотків у статутному капіталі учасника фінансового ринку, якщо вона задовольняє хоча б одній з наступних умов:

1. Особа – це фізична особа, засуджена за тяжкий злочин або має кримінальне правопорушення проти власності, майнових прав та майнових інтересів, економіки та ділового порядку, фінансової системи, громадської безпеки, державної служби та суспільних інтересів або аналогічних злочинів згідно з кримінальним законодавством інших країн, коли судимість ще не минула чи не була знята, або якщо минуло менше 3 років з моменту остаточного засудження за вищезазначені злочинні діяння.
2. Особа – це юридична особа, яка мала судимості за злочинні діяння, і пройшло менше 3 років з моменту остаточного засудження.

Продукти для тестування у "пісочниці"

Існує 5 критеріїв придатності для входу до "пісочниці" Банку Литви:

1. Справжня інновація – щось абсолютно нове на фінансовому ринку Литви;
2. Споживча вигода – якщо вона буде впроваджена, то принесе споживачам зручніші, безпечніші та дешевші фінансові послуги або інші реальні вигоди;
3. Потреба в тестуванні в реальних умовах – його тестування в умовах реального середовища та застосування інструментів (консультаційний формат та застосування лояльних регуляцій на певний строк) об'єктивно необхідні та можуть сприяти впровадженню зазначених фінансових нововведень;

4. Готовність до тестування – компанія готова до тестування в реальному середовищі: учасник фінансового ринку здійснив оцінку своєї адаптивності, виділив достатні ресурси, провів аналіз ризиків та розуміє будь-які інші умови тестування, які мають бути зазначені у плані тестування, які надаються регулятором;
5. Амбіція надавати фінансові послуги в Литві та намір їх розвивати в Литві.

Якщо фінансова інновація відповідає всім цим критеріям, а умови тестування узгоджені, вона може бути протестована в "пісочниці". Отже, обмежень щодо конкретного виду товарів чи послуг немає.

Проекти для тестування

У Банку Литви немає конкретних пріоритетів у тестуванні тих чи інших фінансових інновацій. Мета – створити режим "пісочниці", відкритий для всіх фінансових інновацій⁹. На цей момент тестується страховий майданчик для однорангових (P2P) платформ. Страхова платформа P2P заснована на принципах економіки спільного використання, де її члени формують групи для захисту від втрат, самостійно ухвалюють рішення про відшкодування збитків, використовуючи спільні кошти та отримують назад невикористані.

Особливі умови тестування одиниць

Спеціальні умови є предметом індивідуального плану тестування. Згідно з Регламентом, зважаючи на суть, обсяг та складність конкретної діяльності, яка покладається в основу фінансової інновації, а також пов'язані з цим ризики, план тестування повинен:

1. Докладно описати фінансові інновації, які підлягають тестуванню; дії, які треба вжити в межах регуляторної програми; будь-яку очікувану співпрацю з іншими учасниками фінансового ринку та передбачувані результати.
2. Визначити початок та кінець періоду тестування та терміни отримання проміжних результатів. Період тестування не може перевищувати 6 місяців; однак Банк Литви може продовжити його на строк до 12 місяців, якщо учасник фінансового ринку представить зважені аргументи, чому тестування потребує продовження, або поки Банк Литви не ухвалить рішення щодо видачі ліцензії чи іншого дозволу, якщо під час тестування у "пісочниці" учасник фінансового ринку звернувся до Банку Литви за ліцензією чи будь-яким іншим дозволом.

⁸ THE REGULATORY SANDBOX FRAMEWORK OF THE BANK OF LITHUANIA https://www.lb.lt/uploads/documents/files/EN/our-functions/supervision-of-financial-institutions/sandbox/03-166_2018%2009%2019_EN.pdf

⁹ Financial innovations currently tested <https://bit.ly/37qEeNe>

3. Чітко визначити інструменти застосування у "пісочниці" (консультаційний формат та застосування лояльних регуляцій на певний строк), які знадобляться для тестування фінансових інновацій.
4. Чітко описати групу клієнтів (споживачів, юридичних осіб, професійних інвесторів тощо), на яку учасник фінансового ринку має намір орієнтуватися під час тестування фінансової інновації, засоби, що використовуватимуться для інформування потенційних клієнтів щодо їхньої участі у тестуванні фінансових інновацій, та будь-які пов'язані з цим ризики.
5. Вказати основні ризики, пов'язані з тестуванням фінансових інновацій для учасника фінансового ринку або його клієнтів, засоби управління такими ризиками, а також описати процедуру розгляду можливих скарг чи вимог клієнтів.
6. Описати заходи для захисту інтересів споживачів та загальний публічний гарантійний фонд або страхування цивільної відповідальності для задоволення потенційних вимог та скарг тощо.
7. Описати дії, які варто вжити після успішного виходу з "пісочниці" з метою подальшого розвитку перевіреної фінансової інновації відповідно до вимог законодавчих актів, що регулюють фінансовий ринок, або план припинення діяльності, якщо після виходу з "пісочниці" надання послуг буде припинене.

Наслідки порушення вимог Регламенту "пісочниці"

Якщо під час участі в регуляторній пісочниці учасник фінансового ринку не виконує вимог, встановлених законодавчими актами, що регулюють фінансовий ринок; умов Регламенту тестування та дій у плані тестування; або загрожує інтересам широкої громадськості або клієнтів учасника фінансового ринку, Банк Литви має право вимагати від учасника фінансового ринку усунути виявлені порушення або недоліки упродовж встановленого Банком Литви

строку. Якщо учасник фінансового ринку не зможе усунути виявлені порушення у встановлений строк, Банк Литви може відкликати своє схвалення на допуск до "пісочниці".

Центр ухвалення рішень щодо допуску до "пісочниці"

Остаточні рішення щодо допуску до "пісочниці", відмови у допуску та рішення про відкликання схвалення допуску до "пісочниці" ухвалює Правління Банку Литви. Однак при здійсненні функцій, встановлених Регламентом, Банк Литви співпрацює з іншими державними установами, відповідальними за виконання законодавчих вимог, що застосовуються до учасників фінансового ринку щодо запобігання відмиванню грошей та фінансуванню терористів, захисту персональних даних, захисту прав споживачів, конкуренції або податків, а також обміну інформацією, коли це необхідно Банку Литви та іншим державним установам для консультацій з учасниками фінансового ринку, що працюють в "пісочниці".

Тестове середовище та відбір технічних партнерів

У Регуляторної "пісочниці" немає жодних технічних партнерів. Однак є проєкт – LBChain¹⁰, який є технологічною платформою та пропонує: консультації Банку Литви щодо регулювання, а також технічну та технологічну допомогу від провідних блокчейн-інтеграторів. Проєкт дійшов до завершальної фази, і фінтех-компанії з трьох європейських країн вже випробували в LBChain рішення KYC на відповідність AML, рішення щодо транскордонних платежів, смарт-контракт на управління процесом факторингу, платіжний жетон, мобільний POS та рішення платіжних карток, краудфандинг платформу та нерозподілену платформу для торгівлі акціями.

Адміністратор "пісочниці"

Діяльність "пісочниці" координує внутрішній керівник Служби нагляду Банку Литви, який працює не тільки з "пісочницею". Упродовж періоду тестування формується робоча група, членами цієї робочої групи є експерти з Банку Литви (переважно Служби нагляду). Кількість членів робочої групи залежить від конкретного випадку.

¹⁰ Last stages of LBChain sandbox development <https://bit.ly/37hcACr>

Досвід Сингапуру (MAS)

Мета MAS

MAS спрямований трансформувати Сингапур у фінансовий центр через стимулювання та адаптації інновацій у фінансовому секторі. Регулятор переслідує наступні цілі: підвищення ефективності, краще управління ризиками, створення новим можливостей та покращення людських життів.

Апліканти до "пісочниці"

"Пісочниця" MAS (та прискорений формат MAS EXPRESS) відкрита до подання існуючими фінансовими установами, регульованими MAS, а також нерегульованими фірмами (наприклад, стартапами), які прагнуть здійснювати діяльність, що регулюється MAS. Регулятор оцінює кожну програму щодо тестування у "пісочниці" відповідно до критеріїв оцінки, визначених в Регламенті "пісочниці"¹¹. На старті роботи регулятор вивчав гравців екосистеми, аби розуміти їхні виклики та потреби, а також для того, аби скласти адекватний Регламент "пісочниці". "Пісочниця" – це безперервна подорож для MAS, де регулятор постійно вдосконалює підходи.

Умови для аплікантів

До кожної аплікації застосовуються унікальні умови. Кожному апліканту потрібно буде вказати конкретні умови, на які він розраховує. Також буде потрібно вказати, що принесе продукт або сервіс, який пройде через "пісочницю". У листі-підтвердженні щодо прийняття аплікації у "пісочницю" вказуються конкретні умови для суб'єкта тестування. Заявки розглядаються 21 день.

Адміністрування "пісочниці"

MAS створив робочу групу "пісочниці". Для кожної аплікації затверджується кросс-функціональна команда відповідно до специфіки аплікації, її життєвого циклу – від оцінки до випуску на ринок або реєстрації у MAS. Всі учасники цієї команди – співробітники регулятора, кількість людей у команді залежить від конкретного проекту. Усі остаточні рішення, зокрема щодо моніторингу дотримання правил регламенту, приймає відповідна команда MAS, яка керує певною програмою у "пісочниці". Будь-яке остаточне рішення затверджується керівництвом MAS.

Продукти / послуги для тестування

Будь-які, що підпадають під сферу регулювання MAS (банки, інвестиційна діяльність, страхування,

платежі). Всі подання оцінюються згідно до критеріїв оцінки, визначених в Регламенті "пісочниці"¹². Фокус – на фінтех-рішеннях, рішеннях з протидії відмиванню грошей, кібербезпеці. До сьогодні у "пісочниці" тестувались рішення з управління інвестиціями, брокерство, краудфандінг, транскордонні перекази, страхування та фінансові консультації. Були цікаві рішення в розрізі бігдата, DLT, машинного навчання, штучного інтелекту та фінансового консалтингу. Усі тестування проходять на власних платформах суб'єктів тестування, MAS не має технічних партнерів та не пропонує ніяких платформ та застосунків. Реальні кейси: PolicyPal Singapore¹³ та iSTOX¹⁴.

Наслідки невиконання Регламенту

У разі невиконання умов Регламенту, не відповідності цілям тестування, коли ризики перевищують переваги або коли суб'єкт тестування ухвалив самостійне рішення про вихід, тестування у "пісочниці" можуть бути припинені.

Переваги "пісочниці" для апліканта

"Пісочниця" надає специфічні регуляторні винятки для суб'єктів тестування заради прискорення інновацій через реальні експерименти. Наприклад, у Регламенті "пісочниці" визначені умови, за яких Регулятор готовий застосувати до суб'єкту тестування лояльні умови, зокрема репутація, вартість ліцензій, кредитний рейтинг, готівка на балансі, управлінський досвід, ліквідні активи та інше. Очікується, що суб'єкт тестування повністю виконає всі відповідні законодавчі та нормативні вимоги, перш ніж зможе вийти з "пісочниці" та продовжувати працювати як регламентована фінансова установа в Сингапурі.

Кроссекторальна співпраця

"Пісочниця" MAS працює для фінансового сегменту, проте інші держінститути заснували свої "пісочниці". Наприклад, "пісочниця" держінституції з енергетики (Energy Market Authority' sandbox) підтримує енергетичні інновації в Сингапурі¹⁵, а програма експериментального ліцензування Міністерства охорони здоров'я (LEAP) допомагає швидше запроваджувати інновації у сфері охорони здоров'я¹⁶.

¹¹ Overview of Regulatory Sandbox <https://www.mas.gov.sg/-/media/MAS/Smart-Financial-Centre/Sandbox/FinTech-Regulatory-Sandbox-Guidelines-19Feb2018.pdf>

¹² Access regulation <https://www.mas.gov.sg/regulation>

¹³ MAS real cases to be tested: PolicyPal Singapore <https://www.straitstimes.com/business/companies-markets/insurance-start-up-policypal-graduates-from-mas-fintech-regulatory>
<https://thefintechtimes.com/amtd-digital-announced-strategic-acquisition-of-policypal/>

¹⁴ MAS real cases to be tested: iSTOX <https://www.businesstimes.com.sg/garage/blockchain-capital-markets-platform-istox-graduates-from-mas-fintech-sandbox>
<https://e27.co/capital-markets-platform-istox-raises-us5m-from-koreas-hanhwa-20200114/>

¹⁵ Energy Market Authority' sandbox <https://www.ema.gov.sg/Sandbox.aspx>

¹⁶ LEAP Programme [https://www.moh.gov.sg/home/our-healthcare-system/licensing-experimentation-and-adaptation-programme-\(leap\)--a-moh-regulatory-sandbox](https://www.moh.gov.sg/home/our-healthcare-system/licensing-experimentation-and-adaptation-programme-(leap)--a-moh-regulatory-sandbox)

Додаток 4

Прототип глобальної "пісочниці" (Global Financial Innovation Network – GFIN) та актуальність участі для України

Сьогодні глобальні регулятори об'єднуються задля створення глобальних регуляцій та тестових середовищ та задля обміну досвідом. Вже створено прототип глобального сандбоксу (The Global Financial Innovation Network (GFIN)¹⁷, до якого час приєднатися й Україні.

Що таке GFIN.

GFIN була створена у лютому 2019 міжнародною групою фінансових регуляторів та пов'язаних організацій, включно з британським фінрегулятором FCA, у відповідь на пропозицію FCA на початку 2018 року щодо створення глобального сандбоксу. До GFIN на сьогодні входить 50 організацій, які прагнуть підтримувати фінансові інновації в інтересах споживачів. GFIN прагне забезпечити якомога ефективніший спосіб взаємодії інноваційних фірм з регуляторами, допомагаючи їм зорієнтуватися між різними регуляціями країн, коли вони шукають масштабування нових ідей. Сюди входить пілотний проєкт (cross border) для фірм,

які хочуть протестувати інноваційні товари, послуги чи бізнес-моделі в більш ніж одній юрисдикції. У червні 2019 року GFIN опублікувала доповідь, в якій виклала прогрес, досягнутий у перший рік, та виклики, з якими стикалася, а також амбіції та плани на майбутнє. На сьогодні членами GFIN затверджено технічне завдання щодо управління та членства в групі та узгоджено 3 основні функції:

- виступати в якості мережі регуляторів для співпраці та обміну досвідом щодо розвитку інновацій на відповідних ринках, включаючи новітні технології та бізнес-моделі, та надавати доступну регуляторну та контактну інформацію для компаній;
- створити форум для спільної роботи щодо розвитку регтех-рішень та обміну знаннями;
- забезпечити інноваційні компанії середовищем для тестування транскордонних рішень (наразі відкрито фазу тестування такого рішення та подачі аплікацій).

Повний лист членів GFIN

Організації	Юрисдикції
Australian Securities & Investments Commission (ASIC)	Австралія
Central Bank of Bahrain (CBB)	Бахрейн
Autorité des marchés financiers (AMF)	Квебек, Канада
Guernsey Financial Services Commission (GFSC)	Гуернси
Hong Kong Monetary Authority (HKMA)	Гонг Конг
Hong Kong Securities and Futures Commission (HKSF)	Гонг Конг
Astana Financial Services Authority (AFSA)	Казахстан
Monetary Authority of Singapore (MAS)	Сингапур
Dubai Financial Services Authority (DFSA)	Об'єднані Арабські Емірати
Financial Conduct Authority (FCA)	Великобританія
Consumer Financial Protection Bureau (CFPB)	США

¹⁷ GFIN: one year on <http://dfsa.ae/Documents/Fintech/GFIN-One-year-on-FINAL-20190612.pdf>

Учасники

Організації	Юрисдикції
Australian Securities & Investments Commission (ASIC)	Австралія
Central Bank of Bahrain (CBB)	Бахрейн
Autorité des marchés financiers (AMF)	Квебек, Канада
Guernsey Financial Services Commission (GFSC)	Гуернси
Hong Kong Monetary Authority (HKMA)	Гонг Конг
Hong Kong Securities and Futures Commission (HKSF)	Гонг Конг
Astana Financial Services Authority (AFSA)	Казахстан
Monetary Authority of Singapore (MAS)	Сингапур
Dubai Financial Services Authority (DFSA)	Об'єднані Арабські Емірати
Financial Conduct Authority (FCA)	Великобританія
Consumer Financial Protection Bureau (CFPB)	США
Financial Conduct Authority (FCA)	Великобританія
Consumer Financial Protection Bureau (CFPB)	США
Hong Kong Insurance Authority (IA)	Гонг Конг
Magyar Nemzeti Bank (Central Bank of Hungary)	Угорщина
Isle of Man Financial Services Authority (IOMFSA)	О.Мен
Israel Securities Authority (ISA)	Ізраїль
Capital Market, Insurance, and Savings Authority (CMISA)	Ізраїль
Jersey Financial Services Commission (JFSC)	Джерсі
Capital Markets Authority (CMA, Kenya)	Кенія
Bank of Lithuania (BL)	Литва
Commission de Surveillance du Secteur Financier (CSSF)	Люксембург
Financial Services Commission Mauritius (FSC)	Маврикій
Comision Nacional Bancaria y de Valores (National Banking and Securities Commission) (CNBV)	Мексика
Seychelles Financial Services Authority	Сейшели
South African Reserve Bank (SARB)	Південна Африка
Financial Supervisory Commission Taiwan	Тайвань
Abu Dhabi Global Market (ADGM)	Об'єднані Арабські Емірати
Central Bank of the UAE	Об'єднані Арабські Емірати
Securities and Commodities Authority, UAE (ESCA)	Об'єднані Арабські Емірати
Commodity Futures Trading Commission (CFTC)	США
Federal Deposit Insurance Corporation (FDIC)	США
Office of the Comptroller of the Currency (OCC)	США
Securities and Exchange Commission (SEC)	США
New York State Department of Financial Services (NY DFS)	Штат Нью Йорк, США
Office of the Arizona Attorney General	Штат Аризона, США

Наглядачі

Організації	Юрисдикції
Financial Sector Deepening Africa (FSD Africa)	Африка
Qianhai Financial Authority	Китай
European Bank for Reconstruction and Development (EBRD)	Європа
Consultative Group to Assist the Poor (CGAP)	Глобал
International Monetary Fund (IMF)	Глобал
World Bank Group	Глобал
Qatar Development Bank	Катар

Джерело: The Global Financial Innovation Network (GFIN)¹⁸

¹⁸ GFIN <https://www.fca.org.uk/firms/global-financial-innovation-network>